

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה לדמעי הרוח
המכון ללימודי אסיה ואפריקה

החוג ללימודי האסלאם והמזרח התיכון

עיונים מתודולוגיים בחקר האסלאם והמזרח התיכון – 38800
(שנתי – מ.א. – סמינר – 4 נ"ז)

יום ושעה: יום שני, 8:30-10:00
חדר: 2207 (מדעי הרוח)
מרצה: פרופ' ראובן עמיתי
דוא"ל: reuven.amitai@mail.huji.ac.il
טלפון: 02-5883607
שעת קבלה: יום שלישי, 15:30-16:30 (חדר 5134)

תיאור קצר של הקורס: סמינר יתמקד בסוגיות תיאורטיות ומתודולוגיות בלימודי המזרח התיכון; מראשית האסלאם עד ימינו. בין הנושאים שיידונו בסמסטר הראשון; בעייתיות של המקורות; המדינה האסלאמית ושאלת הלגיטימציה הפוליטית; התאסלמות/אסלום; הכניסה לעת החדשה; לאומיות ואתניות; גישות מגדריות בלימודי המזרח התיכון; סוגיית האוריינטליזם. בסמסטר השני נתמקד בגישות פרקטיות שונות המוצאים ביטוי בחקר המזרח התיכון בימינו, כולל העבודה בספריות וארכיונים, השימוש בעדות בעל פה, ביוגרפיות קדושים כמקור היסטורי וכו'.

הקורס נועד לחזק את יכולתם של הסטודנטים מתקדמים להתמודד עם היבטים מתודולוגיים ותיאורטיים בלימודיהם ומחקריהם, עתה ובעתיד. הסטודנטים ייחשפו לגישות שונות בלימודי האסלאם והמזרח התיכון האסלאמי, מראשית האסלאם ועד היום. מובן שהקורס לא יעסוק בכל השאלות, הבעיות וסוגיות בתחום המתודולוגי, אולם הוא כן עשוי להציג מספר תובנות וגישות שיסייעו לקרוא ולנתח טוב יותר מקורות ראשוניים ומחקרים מודרניים. יעד נוסף של הקורס הוא הצגת תמונה רב מימדית ואינטר-דיציפלינרית של מצב המחקר העכשווי, ולהתוות כיוונים למחקר עתידי.

דרישות הקורס:

- נוכחות – לפחות 85% (כלומר 24 שעורים תוך 28).
- קריאת המאמרים בסליבוס כל שבוע ומוכנות לדין.
- הגשה תרגיל כל שבוע – סיכום של המאמרים הנ"ל (כל אחד, כ-350 מילים).
- התרגיל יוגש בעותק קשיח עד תחילת השיעור.
- עבודה סופית – הודעה תבוא בהמשך

ציון הקורס יורכב:

- 40% מהתרגילים השבועיים
- 40% מעבודה סופית (רפרט)
- 20% השתתפות בשיעור

מערכ השיעורים וקריאת חובה:

סמסטר ראשון:

1. מבוא והתארגנות: הערות כלליות על עקרונות, מתודולוגיה ותיאוריה

2. הבעיות של המקורות המוקדמים

Michael Cook, *Muhammad* (Oxford, 1983), ch. 7. [BP 75 C66]

R. Stephen Humphreys, *Islamic History: A Framework for Inquiry*, Revised Edition (London and New York, 1991), chapter 3, pp. 69-103. [DS 38.3 H85]

3. שימוש המקורות בכתיבת תולדות המזרח התיכון המודרני

Liat Kozma, "Some Thoughts on the Archives," in Ehud Toledano and Dror Ze'evi (eds.), *Societies, Elites and the State in the Middle East: Modernity in the Making* (Warsaw/Berlin: De Gruyter Open Ltd, 2015), 135-148.

Sam Kaplan, "Documenting History, Historicizing Documentation: French Military Officials' Ethnological Reports on Cilicia," *Comparative Studies in Society & History*, 44 (2002), 344-370.

4. המדינה האסלאמית והחתיירה ללגיטימציה – א'

A.K.C. Lambton, "Islamic Political Thought," in Joseph Schacht and C.E. Bosworth (eds.), *The Legacy of Islam*, 2nd edition (Oxford, 1974), 404-425.

Patricia Crone, *God's Rule: Government and Islam* (New York, 2004), "Epilogue: Religion, Government and Society Revisited." 393-400.

TBA: A section from Ibn Khaldun's *Muqaddima*.

5. המדינה האסלאמית והחתיירה ללגיטימציה – ב'

עמנואל סיוון, **קנאי האסלאם** (תל-אביב, 1986), פרק 4, עמ' 93-124.
או באנגלית:

Emanuel Sivan, *Radical Islam: Medieval Theology and Modern Politics* (New Haven, 1985), ch. 4. [BP 163 S63]

Ella Landau-Tasseran, "Delegitimizing ISIS on Islamic Grounds: Criticism of Abu Bakr al-Baghdadi by Muslim Scholars," *Inquiry & Analysis #1205* (Jerusalem: MEMRI, 2015).

6. התאסלמות – א'

Nehemia Levtzion, "Toward a Comparative Study of Islamization," in N. Levtzion (ed.), *Conversion to Islam* (New York and London, 1979), 1-23. [BP 52 C66]

Richard W. Bulliet, "Conversion to Islam and the Emergence of a Muslim Society in Iran," in Levtzion, *Conversion to Islam*, 30-51. [BP 52 C66]

7. התאסלמות – ב'

David J. Wasserstein, "Islamisation and the Conversion of the Jews," in Mercedes García-Arenal (ed.), *Conversions islamiques: Identités religieuses en Islam méditerranéen / Islamic Conversions: Religious Identities in Mediterranean Islam* (Paris, 2001), 49-60. [will be in E-Reserve]

Monika Wohlrab-Sahr, "Symbolizing Distance: Conversion to Islam in Germany and the United States," in Karin van Nieuwkerk (ed.), *Wonder Embracing Islam: Gender and Conversion in the West* (Austin, 2006), 71-92.

What's happening (or might be happening) in Europe today:

<http://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2015/03/30/being-german-becoming-muslim-how-german-converts-to-islam-balance-their-national-identity-and-their-faith/>

8. לתוך העידן המודרני – א'

A.S. Ehrenkreutz, "The Silent Force behind the Rise of Medieval Islamic Civilization," in C.E. Bosworth et al. (eds.), *The Islamic World from Classical to Modern Times* (Princeton, 1986), 121-26. [DS 42.4 I84]

Eliyahu Ashtor, "The Economic Decline of the Middle East during the Later Middle Ages: An Outline," *Asian and African Studies*, 15 (1981), 253-286.

9. לתוך העידן המודרני – ב'

Charles Issawi, "Technology, Energy, and Civilization: Some Historical Observations," *International Journal of Middle Eastern Studies*, 23 (1991), 282-289.

Jean-Claude Garcin, "The Mamluk Military System and the Blocking of the Medieval Moslem Society," in J. Baechler, J.A. Hall and M. Mann (eds.), *Europe and the Rise of Capitalism* (London, 1988), 113-130. [HC 240.9 C3 E97]

See also: Michael Cook, "Islam: A Comment," in Beachler et al., 131-135.

10. לאומיות ואתניות – א'

אנתוני ד' סמית, **האומה בהיסטוריה**, תרגמה איה ברויאר (ירושלים, 2003), פרק שני.
המקור באנגלית:

Anthony Smith, *The Nation in History: Historiographical Debates about Ethnicity and Nationalism* (Hanover, NH, 2000), chapter 2.

ארנסט גלנר, **לאומים ולאומיות**, תרגם דן דאור (תל-אביב, תשנ"ד), עמ' 15-23, 38-78.
המקור באנגלית:

Ernest Gellner, *Nations and Nationalism* (Oxford, 1983), pp. 1-7, 19-52.

11. לאומיות ואתניות – ב'

Israel Gershoni, "Rethinking the Formation of Arab Nationalism in the Middle East 1920-1945: Old and New Narratives," in J. Jankowski and I. Gershoni (eds.), *Rethinking Nationalism* (New York, 1997), 1-25.

Haim Gerber, "The Limits of Constructedness: the Case of Middle Eastern Nationalism," *Nations and Nationalism*, 10 (2004), 251-268.

קריאה נוספת:

Elie Kedourie, "Introduction," in E. Kedourie (ed.), *Nationalism in Asia and Africa* (New York, 1970), 1-152.

Adeed Dawisha, *Arab Nationalism in the Twentieth Century* (Princeton, 2003).

12. לימודי מגדר בחקר המזרח התיכון – א'

Jonathan P. Berkey, "Women in Medieval Islamic Society," in L.E. Mitchell (ed.), *Women in Medieval Western European Culture* (New York, 1999), 95-111.

N.R. Kedde, "Deciphering Middle Eastern Women's History," in N.R. Kedde and B Baron (eds.), *Women in Middle Eastern History: Shifting Boundaries in Sex and Gender* (New Haven and London, 1991), 1-22. [HQ 1726.5 W67]

13. לימודי מגדר בחקר המזרח התיכון – ב'

A "Roundtable" from the *International Journal of Middle Eastern Studies*, 48/3 (August 2016):

Beth Baron, "Gendering Middle East History: Introduction," 551-554.

Sara Pursley, "Gender as a Category of Analysis in Development and Environmental History," 555-560.

Sarah Ghabrial, "Gender, Power, and Agency in the Historical Study of the Middle East and North Africa," 561-564.

Marie Grace Brown, "In Touch: The Body and Sensibility as Historical Text," 565-569.

Malek Abisaab, "Gendered Expressions of Labor in the Middle East," 570-573.

Liat Kozma, "Going Transnational: On Mainstreaming Middle East Gender Studies," 574-577.

Nova Robinson, "Arab Internationalism and Gender: Perspectives from the Third Session of the United Nations Commission on the Status of Women, 1949," 578-583.

Wilson Chacko Jacob, "Gender, History, and Sovereignty," 584-588.

14. אריינטליזם ומבקריו (ותומכיו)

Zachary Lockman, *Contending Visions of the Middle East: The History and Politics of the Orientalism*. Cambridge, 2004. Ch. 6, pp. 182-214 ("Said's Orientalism: a book and its aftermath").

Robert Irwin, *For Lust of Knowing: The Orientalists and Their Enemies* (London, 2006), Introduction, pp. 1-8; ch. 9, pp. 277-309 ("An Enquiry into the Nature of a Certain Twentieth-Century Polemic"); chapter 10, pp. 310-330 ("Enemies of Orientalism").

קריאה נוספת:

Edward W. Said, *Orientalism* (New York, 1978).

אדוארד סעיד, **אורינטליזם**, תרגמה עתליה זילבר (תל-אביב, 2000).

סמטר השני:

יבואו פירוט בקרוב.